Տարին 10 րուբլի. վեց ամսվան 5 րուբլի. երեք ամսվան 3 ր.50 կ.
Արտասահման տարին 20 ֆրանկ. վեց ամսվան 10 ֆրանկ.
Տարեկան 5 նոտա.
Խմբագրատեղին Տիգինե Կայսերի պողոտայում, Հոթ-Լարե
Տիգին. Redaction «Hor-Lar»
Հրատարակատեղին Տիգինե Կայսերի պողոտայում, Հոթ-Լարե
Տիգին. Publication «Hor-Lar»
Տարեկան բաժանորդագինը վճարվում է միայն տարվա սկզբում։ Ամսագրի առանձին համարը 9 կոպեկ։
Ձեռագրերը չեն վերադարձվում։ Անանուն նամակները չեն ընդունվում։

ՀՈՐ-ԼԱՐԵ

1885
Ամսագիր գրականության, գիտության և ընդհանուր հետաքրքրության
№ 170 ՏԱՐԻ ԵՐԿՐՈՐԴ 9 Հունվարի
№ 170 ՏԱՐԻ ԵՐԿՐՈՐԴ 9 Հունվարի

ՀԱՅԿԱԿԱՆ

ՏՆՏԵՍԱԿԱՆ ԳՐՈՒԹԻՒՆ

«Հասուն» լրագիրը գանգատ է անում, որ Ռուսաստանում հազիւ մի հարիւր հոգի կայ, որոնք գիտեն, թէ ինչ է տնտեսական գրականութիւնը։ Ինչո՞ւ է այդպէս։ Ինչո՞ւ ռուսերէն լրագրերը չեն ուզում տնտեսական յօդուածներ տպել։ Ինչո՞ւ ռուսերէն գրքերի մէջ տնտեսական գրքեր չկան։ Ինչո՞ւ ռուսերէն գրքերի վաճառանոցներում տնտեսական գրքեր չեն վաճառւում։ Ինչո՞ւ ռուսերէն գրքերի գնորդները տնտեսական գրքեր չեն գնում։ Ինչո՞ւ ռուսերէն գրքերի հրատարակիչները տնտեսական գրքեր չեն հրատարակում։ Ինչո՞ւ ռուսերէն գրքերի հեղինակները տնտեսական գրքեր չեն գրում։ Ինչո՞ւ ռուսերէն գրքերի թարգմանիչները տնտեսական գրքեր չեն թարգմանում։ Ինչո՞ւ ռուսերէն գրքերի ընթերցողները տնտեսական գրքեր չեն կարդում։ Ինչո՞ւ ռուսերէն գրքերի ունկնդիրները տնտեսական գրքեր չեն լսում։ Ինչո՞ւ ռուսերէն գրքերի ուսուցիչները տնտեսական գրքեր չեն դասաւանդում։ Ինչո՞ւ ռուսերէն գրքերի դասախօսները տնտեսական գրքեր չեն դասախօսում։ Ինչո՞ւ ռուսերէն գրքերի ուսանողները տնտեսական գրքեր չեն ուսումնասիրում։ Ինչո՞ւ ռուսերէն գրքերի ուսումնասիր

(Էջմիածնայ նախկին ժառանգաւորաց ուսմ. սաներից)

2) Ռուբինեանց ունի 6 դաս տաճկերէնից ստանում է 600 ր.

3. Լևոն Խանազատեանց 10 դաս Ռուս. լեզուից ստանում է 600 ր.

4. Գէորգ Տէր Բարդուղիմէոսեան-17 դաս. ընդհանուր աշխարհագրութիւնից, գծագրութիւնից և նկարչութիւնից ստանում է 800 ր.

(Ձեմարանի նախկին սաներից)

5. Կարապետ Տէր Մկրտչեան-17 դաս. Ալգեբրայից, Թուաբանութիւնից, և երկրաչափութիւնից և նաւանկիւնաչափութիւնից ստանում է 800 ր.

(Ձեմ. սան.)

6. Մ. Մանկինեան 20 դաս. Ռուս. պատմութիւնից Ռուս. լեզուից և Ռուս. աշխարհագրութիւնից, ստանում է 1500 ր.

(Լազարեան լիցէոնից աւարտած)

7. Պ. Պալասանեան-24 դաս, Հայոց պատմութիւնից. և Ֆրանսերէնից. ստանում է 2400 ր.

8. Պ. Պալեան ունի 21 դաս. Հայոց լեզուից, Հայոց մատենագրութիւնից և և եկեղեցական մատենագրութիւնից. ստանում է 2000 ր.

9, Պ. Բժիշկ Զարգարեանց չունի դաս. Ձեմարանի և միաբանութեան բժշկութեան համար ստանում է 1500 ր.

Նոր հրաւիրուածներն են.

1. Տեսուչ Խոսրովեան-17 դաս, ռուս. լեզուից, գերմաներէնից, և ռուս. մատենագրութիւնից (լսարաններում) ստանում է 3000 ր. (գեղեցիկ Թիւ)։

2. Դաւիթ Զալանթարեան ունի 20 դաս. Բարոյական փիլիսոփայութիւնից, Մանկավարժութիւնից, Հոգեբանութիւնից, Մեթոդիքայից և Հոգեբանական բնախօսութիւնից և այլն ստանում է 2400 ր.

(Միր գաւառական վարժապետներից է. 3 տարի առաջ Խգդիր գիւղում ուսուցչութեան համար ստանում էր 500 ր. բայց վերջին 2 տարին, ինչպէսասում են գնացել է այնտեղ գերմաներէն ուսանելու և նոյնպէս մանկավարժութիւն)

3. Հայրապետ Ղուկասեան-24 դաս. Հայոց լեզուից և ընդհանուր պատմութիւնից. ստանում է 1400 ր,

(Սովորել է Շամախու Ժխական դպրոցում. և մի քանի տարի եղել է ուսուցիչ Ալէքսանդրապօլում։)

4. Դաւիթ Ներսիսեան-14 դաս. Հանքարանութիւնից, բուսաբանութիւնից, բնախօսութիւնից մարդակազմութիւնից, և ֆիզիքայից, ստանում է 1000 ր.

(Աւարտել է Գօրնիյ ինստ.)

5. Յովհաննէս Դէորգ-Բէկեան ունի 4 դաս Թուաբանութիւնից և վերակացու. ստանում է 700 ր.

(Սովորել է Ներսիս. 2-րդ դասարանում և երբեմն գրաշար նոյն քաղաքում։)

6. Սարգիս Մելքումեան ունի 4 դաս. կենդանաբանութիւնից և վերակացու ստանում է 700 ր.

(Միջնակարգ դպրոցներում սովորած.)

7. Մարտիրոս Հախնազարեան ունի 4 դաս Թուաբանութիւնից և վերակացու, ստանում է 300 ր.

(Նորաւարտ աշակերտ Ձեմարանի)

8. Մանուկ Խաչատրեան ունի 3 դաս. Հայաստանի Աշխարհագրութիւնից և վերակացու ստանում է 300 ր.

(Նորաւարտ աշակերտ Ձեմ.)

9. Մինաս Ակնաւուրեան ունի 12 դաս Քայնագրութիւնից և վերակացու ստանում է 400 ր.

(Նախկին աշակերտ Ձեմարանի)

10. Եղիա վարդապետ Չալալեանց ունի 15 դաս կրօնից ստանում է 400 ր.

Եզրակացութիւնները անելը ձեզ եմ Թողնում.

* * *

ՆԱՄԱԿ ԹԻՒՐՔԻԱՅԻՑ.

Կ. ՊՕԼԻՍ, 24 սեպտեմբերի. Ձեզ յայտնի էր, որ Թրքահայոց գործերը քանի տարի շարունակ խճճուած, բարձի էր Թողուած, այժմս հօ բոլորովին խառնուել է, և գժուար Թէ գուք այդտեղ բան իմանաք այն Թղթակցութիւններից և յօդուածներից, որ այստեղ Թերւում են և ձեզ ուղարկվում Օդէսսայի, կամ Մարսէյլի, և Մոսկուայի վերայով։ Կը ցաւկայի, շատ կը ցանկայի Պօլսում կատարուղ գործուածքների և գործերի, գործող, խօսող կամ մրոտող մարդկանց վերայ գրել ձեզ, բայց ժամանակ չունիմ, սիրտ չունիմ, որ կարողանամ միշտ գրել և մանրամասնորէն հաղորդել ձեզ ամեն բան։ Ասում եմ սիրտ չունիմ, հաւատացէք, որ գուք էլ իմ տեղը լինէիք միևնոյնը կասէիք, և ոչինչ չէիք գրի, որովհետև կը յուսահատուէիք, որովհետև կը պղտուէիք... մեր շատ գործիչների սատրնութիւնից, էնտրիգներից, գործողներ, որոնցից մի քանիսը քիչ շատ այդտեղ ծանօթ պէտք է լինին։ Այս մարդկից ձեր սրտի պարզութիւնից, միամտութիւնից շատուել են և ուզում են շարունակ շահուել։ Հազիւ Թէ պատրիարքը ընտրուեցաւ—լինում էք Թէ ինչպէս և ինչ հանգամանքներում։ Ասում էին, որ ընկած և կրօտեան մատնուած գործերը կարգի կը բերէ նոր ընտիր պատրիարքը, բայց փաստ ոչինչ չեղած՝ նրան ոտքին հեռացնել, տեղը մէկ ուրիշին դնել են ուզում։ Դիտէք ոյք են սրանք. հենց նրանք, որոնք ամեն հնդութիւն, սուիեստութիւնները և էնտրիգները գործ դրին, որպէս զի հաւանական ընտեալը՝ չը լինի, և պատնա նա Պաշրիարք, որից այսօր արդէն ձեռք են վերցնում։ Յարութիւն սրբազանի պատրիարքութիւնը հարկաւոր էր դրանց մինչև կաթող. ընտրութիւնը։ Այժմս այդ վերջացած է, և դրանց մասնաւոր հաշիւներին այլ ևս չի գալիս Յարութիւն սրբազանի պատրիարքութիւնը, մանաւանդ՝ որ մի ուրիշի՝ խորէն Նարբէյի եռանդագին գործունէութեան և գործածքների և՝ անընդհատ նամակագրութիւնների բուն շարժառիթը պատրիարք դառնալու տենչանքն է։

Պօլսում սրուայ խնդիրը՝ ամենին տակինուվերայ անողը՝ կաթողիկոսական խնդիրն է։

Այս մասին ահա գրումեմ ձեզ այն ինչ որ ինձ յայտնի է։ Թուք գիտէք, կամենումէք հրատարակիցէք ամբողջովին, իմ գրութիւներս կամ Թէ յարմար չէք գտնում, կրճատիցէք այնպէս հրատարակեցէք կամ բոլորովին մի հրատարակէք։ Ես գիտեմ, որ „Թագաւ խարարների“ էք սպասում և ես չեմ կարծում, որ մի ուրիշը ինձանից աւելի լաւ միջոց ունենայ ,,Թագաւ խարարներ‘‘ իմանալու, միմիայն ինչպէս վերն ասացի, ավասս որ սերտ չը կայ գրելու։

Երբ այստեղ հեռագիրն հասաւ, որ Պալաժէնեայն տրամագրութեան համեմատ երկրորդ ընտրեալն է կաթողիկոս նշանակուած։ ,,Իսրան մենք քուէ տուած չենք, նա մեր ընտրածը չէ,ս այս տեսակ լասքեր ամենուրէք կըլսէք, արի ու սրանց հասկացրու, որ Պալաժէնիա կայ, սրա մէջ յօդուածներ կան, որոնք Ռուսիայում օրէնք են։ «Զօ Պալաժէնիա ինչ ըսել է, երբ Նէրսէս, Մատէոս, Գէորգ ընտրեցին, ան ադէն ալ կար այդ Պալաժէնեան» հարցնում է մէկը։ Մէկ ուրիշը, որ իրեն գործին աւելի տեղեակ է համարում, պատասխանում է. „Ձօ ազգաբ ինչ կը զրուցես, բան մը չես գիտեր, իշտ է Պալաժէնեան լուսահոգի Գէորգ գ-ի մահուանէն յետոյ Ներս խոթեցին, դա նոր օրէնք մը է, զոր Էջմիածնայ Սինոդէն կուգայ մեզ“։

Այսպէս անտեղեակ են խնդիրը Պալաժէնեայից, և ինչ իմանային, որտեղից իմանային, քանի որ Պալաժէնեայն բացատրողները նոր են լոյս ընկել մեր մէջ։ Այժմս է «Աբևելքը» Պալաժէնեան բացատրում և պաշտպանում, նոյնը ասում է և Մարսէյլում հրատարակուող Փորթուգալեանը „Արմենիա“ շաբաթաթերթը, որին այստեղ ,,Արեւելքի‘‘ աստառն են համարում։ Ի հարկէ մի օրէնք, որ նոր է լուսաբանվում մամուլի մէջ կարող չէ ընդհանրութեան յայտնի կամ ծանօթ եղած լինել։

Օգոստ. 2-ից ահա երկու ամիսն լրանում է, մինչև օրս Տ. Մակարի անունը չէ յիշատակվում մեր եկեղեցիներում, Պատճառն այն է որ մեր Պատրիարքը ոչքան էլ որ կամենալ կարող չէ յիշատակելու կաթողիկոսութիւնը անել առանց Ազգ. Ժողովի վճռին, իսկ այս վերջինս պահանջած դեռ Տ. Մակարին ընդունելու կամ չը ընդունելու խնդիրը վճռած չէ, որից կախուած է յիշատակութիւնը։ Դեռ մինչև օրս էլ Թիւրքիայի հայոց եկեղեցիներում չարունակվում է հօգելոյս Գէորգ Դ-ի յիշատակութիւնը, իսկ այստեղի մամուլի մի մասն՝ ինչպէս Փունջ և Արեւելք Ազգային Ժողովի վճռին չը սպասելով արդէն վաղուց յիշատակում են և ճանաչում են Տ. Մակարին և մինչև այժմս էլ աշխատում են Ժողովրդին հաւատացնել Պալաժէնեայի առաւելութիւնները։ Մեւնոյնը անում է և Փորթուգալեանի Արմենիան։ Այստեղ տեղն է, որ ասեմ Ձեզ Թէ օգոստոսի 2-ի հեռագիրը անչափ ուրախացրեց ,,Արեւելցիներին‘‘ և Խրիմեանական անունով յայտնի՝ Թոխմախեան, Թնկեան, Փորթուգալեան և այլն։Շատ ուրախացան և նրանք, որոնք վարձուած կամ անվարձ Թշնամի և հակառակորդներ են Մելքիսեդեկին։

Ձեզ յայտնի է, որ էջմիածնայ ընտրութիւնից առաջ արևելցիք հայոց Մելքիսեդեկին իբրև սուրհանդակ ուղարկեցին Ձեր երկիրը որոշ նպատակի համար, իսկ Թոխմախեան, Փորթուգալեան իրենց առաքելութիւնը գաւառներում ինչպէս այստեղ ասում էին ,,լմնցնելուց յետոյ‘‘, չը գիտեմ յայտնի է Ձեզ այս հանգամանքը, ապրիլի 21-ի ընտրութիւնից մի քանի օր առաջ հեռագիրները ուղարկեցին էջմիածին պատգամաւորների վերայ. Փորթուգալեանը իւր կողմից, Թոխմախեանը և իւր կողմից յայտնում էին ընտրող ժողովին, Թէ ամեն, Խրիմեան Սրբազանը, այլ և ս չեմ յիշում, *) Մուշ Թէ մի այլ տեղ

(* Այդ գիտենք։

Խմբ.

կաթողիկոսական չուքով ընդունուել է։

Ի՞նչ նպատակով ուղարկուեցան այդ հեռագիրները էջմիածին, այդ ինքնին յայտնի է։

Եթէ ապրիլի 21-ի ընտրութիւնը ,,Արեւելքին‘‘, և Խրիմեանական խմբին խոր խոցից և շատ տխրեցրեց, սրանք պալպատած չը դադարեցան գաղտագողի յօդուածներով,վանում պատուիրած ցոյցերով և ուրիշ մուխք գործերով—ինչպէս այստեղ հաւատացնում, են իբրենց վրեժը լուծելու, օգոստ. 2-ի հեռագրով կենդանացան, գրանք ոյժ ստացան. գրանց ուրախութեան սահման չը կայ և ոչ ևս լեզուին չափ։

Թողնինք այդ հրապարակախօսներին և պաշտօնագրուկ առաքեալներին չարունակելու իրենց գործը, գառնանք Ազգ. Ժողովի դռնին։ Ազգ. Ժողովը գոնէ սակ նստին, որտեղ պէտք է վճռուէը Տ. Մակարի ընդունելու կամ չընդունելու խնդիրը։

(Կը շարունակուի)։

ՔԱՂԱՔԱԿԱՆ

ԲՈԼՈՐԱԿԱՆ ԱՌԱՋՆՈՐԴՆԵՐԸ ԿԱՐԱՎԵԼՈՎ ԵՂԲԱՅՐՆԵՐԸ ԵՒ ՅԱՆԿՈՎ. Թիւրքիայի նուաճած ազգերի մէջ ոչ մի ազգութեան համար այնքան ծանր չէը Թիւրքիայի լուծը, որքան բուլղարների համար։ Այն ժամանակ, երբ արքաները, սերբերը, յոյները, րուսլենները և վալախները շատ անգամ բողոքներ էին յարուցանում միաչների կամայականութիւնների և բռնութիւնների դէմ, բուլղարները միայն զարմանալի համբերութեամբ տանում էին ամեն տեսակ անպատուութիւնները և զրկանքները Թրքական, Թէ մեծ և Թէ փոքր աստիճանաւորներից։ Բուլղարների այդ տեսակ համբերութիւնը Թրքաց մէջ առած է դարձած։ Շնորհիւ Ռուսիայի ջանքերի բուլղարների դրութիւնը բարոյական մտքով բաւականաչափ բարւոքուեցաւ։ Բուլղարների իրենց բնաւորութեան այդ վսեմութիւնով պարտական են այն երիտասարդներին, որոնք Կ. Պօլսոյ ռուսական դեսպանների աշխատութիւններով ուղարկվում էին ռուսաց գպրոցները և ստանում էին ձրի կրթութիւն։ Երիտասարդները ուսումն աւարտելուց յետոյ վերադառնում էին հայրենիք և իրենց կողմանէ փոքրիկ քաղաքներում հիմնում էին դպրոցներ և տարածում էին մանուկների մէջ Ռուսիայում ստացած գաղափարները։ Այդ ժամանակից երևում է բուլղարների մէջ բաւականին շարժում և նրանք առաջուայ պէս համբերութեամբ չեն տանում Թիւրքիայի կառավարութեան զրկանքնե-

---

աղաղակեց Մ. աղան։

Մարկոսը ոչինչ չասած՝ մի սուր հայեացք ձգեց աղայի վերայ, և կարծես կամենում էր լաչմտանքի ձայն զարթեցնել նրա քարացած սրտի մէջ. վեր առաւ մանգաղը և սկսեց հնձել այնպիսի կատաղութեամբ, որ զարմացրեց մինչև անգամ իւր ընկերներին։ Պարզ նկատվում էր, որ Մարկոսի վերայ տիրում էր մոլի յուսահատութիւն։

Արևը ծածկուեցաւ սարերի յետևում, մթնատատ դաշտերի վերայ նշմարվում էր մի ստուեր, որ հաստատ քայլերով առաջ էր գնում դէպի հանդը. մօտեցաւ մի արտի, փայլեց մանգաղը արծաթեայ լուսնի տակ։ Կատաղի հնձողի առաջ արդէն արտը մօտեցել էր վերջանալուն, երբ աքաղաղի սուր ձայնը յիշեցրեց նրան, Թէ արդէն կէս գիշերն անցաւ։ Նա Թողեց արտի մնացորդը և օրօրուելով հասաւ գիւղը. ահա մօտեցել էր մի խրճիթի և կամենում էր նրան մտնել, բայց կանգ առաւ մեքենայաբար։

—Անսլատան, վուչ կենդանի, գոռաց մի ձայն, ես արդէն եկել եմ քեզ զարթեցնելու, դու նոր ես տուն գալիս, ամբողջ գիշերը քեզ համար հնձել ես, էսօր էլ ինչ պէտք է չինես ինձ համար։ Այդ խօսքերը լսելուն պէս խրճիթ մտնող Մարկոսը զոլայ ամբողջ մարմնով և բոլոր երակներում մի սառուցը զգաց, որովհետև ճանաչեց Մ... աղայի պղտեւլի ձայնը։ Ծուսահատութիւնը և զղուանքը դէպի Մ. աղան արդէն տիրել էին նրա վերայ. նրա անդամները դողացին, արիւնը եռ եկաւ երակներում և յոգնածութիւնից նոր կազդուրուած բազուկը մեկնեց դէպի դաշոյնը և յարձակուեցաւ դէպի ձայնը, բայց նա արդէն չքացել էր մթութեան մէջ, այնուամենայնիւ դաշոյնը ի դուր չէր հանուել պատեանից. խաւարի մէջ փայլեց սուրը և մի յուսահատ և կսկծուր ձայնով ցած գլորուեցաւ վերոյհշեալ ստուերը,—դա Մարկոսն էր։ Մօտակայ խրճիթից ձչալով դուրս վազեց նրա կինը՝ Հռիփսիմէն։ Մէկ րոպէից յետոյ արիւնաշաղախ Մարկոսը գրկած էր իւր սիրասուն ամուսնուն։

Փ լ. Մելք. Դանիէլեց.

րին կամ ծանր լծին, որ նրանց դրել է Թրքական կառավարութիւնը։ Ռուսիայի ազդեցութիւնը Թրքաց մէջ ամենից շատ զգացվում է Բուլղարիայում։ Ռուսիան ոչ միայն Բուլղարիայի ազատութեան համար է արիւն թափել, այլ և նրա ներքին կեանքի վերակազմութեան համար է մեծ ջանքեր գործ դրել։ Ռուսիան Բուլղարիայի համար է հիմնել դպրոցներ, ռուսական գիտնականներ են ուղարկել Բուլղարիա, որ ուսումնասիրեն նրա ներքին կեանքը, ռուսական զինուորական պետերն են եղել Բուլղարիայի զինուորական ուսումնարանների տնօրէնները և ուսուցիչները։ Ռուսիան է Բուլղարիայի համար հիմնել ազգային զինուորութիւն

Ծանոթ Ալիշանի 1873 և 1876 թուականներուն Վենետիկ հրատարակած երկերուն մասին։

Ալիշանի ծանր աշխատութեանց մէջ ամենէն ընդարձակ գործերէն մէկն է անշուշտ «Տեղագրութիւն Տարօնոյ Մեծի», որ 1869 թուականին Վենետիկ տպագրուած է։ Ասոր հրատարակութենէն ետքը Ալիշան ուրիշ գործերու վրայ աշխատելով՝ ժամանակ չէ գտած նոր տպագրութեան մը ձեռնարկելու։ Ուստի ինքն իսկ կը խոստովանի, թէ «Տեղագրութեան» մէջ եղած շատ մը սխալներ ուղղելու կարիքը կայ։ Ասոնց մէկ մասը ինքն իսկ ուղղած է իր «Ճանապարհորդութիւն Հայկական Տանց» գրքին մէջ, որ 1876 թուականին Վենետիկ լոյս տեսած է։ Ուրիշ մասն ալ ուղղած է «Ճանապարհորդութիւն Վասպուրական» գրքին մէջ, որ 1877 թուականին Վենետիկ լոյս տեսած է։ Ասոնցմէ զատ Ալիշան ունի նաեւ ուրիշ ուղղումներ, որոնք ինքն իր ձեռքով գրած է «Տեղագրութեան» օրինակին մէջ։ Այս ուղղումներուն մէկ մասը ինքն իր կողմէ ըրած է, իսկ մեծ մասը՝ ուրիշներու կողմէ։ Ասոնցմէ ոմանք ինքն իր ձեռքով գրած է, ոմանք ալ՝ ուրիշներու ձեռքով։ Ալիշան ունի նաեւ ուրիշ ուղղումներ, որոնք ինքն իր ձեռքով գրած է, ոմանք ալ՝ ուրիշներու ձեռքով։ Ալիշան ունի նաեւ ուրիշ ուղղումներ, որոնք ինքն իր ձեռքով գրած է, ոմանք ալ՝ ուրիշներու ձեռքով։

Ալիշանի ուղղումներուն մեծ մասը ինքն իր ձեռքով գրած է, ոմանք ալ՝ ուրիշներու ձեռքով։ Ալիշան ունի նաեւ ուրիշ ուղղումներ, որոնք ինքն իր ձեռքով գրած է, ոմանք ալ՝ ուրիշներու ձեռքով։ Ալիշան ունի նաեւ ուրիշ ուղղումներ, որոնք ինքն իր ձեռքով գրած է, ոմանք ալ՝ ուրիշներու ձեռքով։

Ալիշանի ուղղումներուն մեծ մասը ինքն իր ձեռքով գրած է, ոմանք ալ՝ ուրիշներու ձեռքով։ Ալիշան ունի նաեւ ուրիշ ուղղումներ, որոնք ինքն իր ձեռքով գրած է, ոմանք ալ՝ ուրիշներու ձեռքով։ Ալիշան ունի նաեւ ուրիշ ուղղումներ, որոնք ինքն իր ձեռքով գրած է, ոմանք ալ՝ ուրիշներու ձեռքով։

Ալիշանի ուղղումներուն մեծ մասը ինքն իր ձեռքով գրած է, ոմանք ալ՝ ուրիշներու ձեռքով։ Ալիշան ունի նաեւ ուրիշ ուղղումներ, որոնք ինքն իր ձեռքով գրած է, ոմանք ալ՝ ուրիշներու ձեռքով։ Ալիշան ունի նաեւ ուրիշ ուղղումներ, որոնք ինքն իր ձեռքով գրած է, ոմանք ալ՝ ուրիշներու ձեռքով։

Ալիշանի ուղղումներուն մեծ մասը ինքն իր ձեռքով գրած է, ոմանք ալ՝ ուրիշներու ձեռքով։ Ալիշան ունի նաեւ ուրիշ ուղղումներ, որոնք ինքն իր ձեռքով գրած է, ոմանք ալ՝ ուրիշներու ձեռքով։ Ալիշան ունի նաեւ ուրիշ ուղղումներ, որոնք ինքն իր ձեռքով գրած է, ոմանք ալ՝ ուրիշներու ձեռքով։

Ալիշանի ուղղումներուն մեծ մասը ինքն իր ձեռքով գրած է, ոմանք ալ՝ ուրիշներու ձեռքով։ Ալիշան ունի նաեւ ուրիշ ուղղումներ, որոնք ինքն իր ձեռքով գրած է, ոմանք ալ՝ ուրիշներու ձեռքով։ Ալիշան ունի նաեւ ուրիշ ուղղումներ, որոնք ինքն իր ձեռքով գրած է, ոմանք ալ՝ ուրիշներու ձեռքով։

Ալիշանի ուղղումներուն մեծ մասը ինքն իր ձեռքով գրած է, ոմանք ալ՝ ուրիշներու ձեռքով։ Ալիշան ունի նաեւ ուրիշ ուղղումներ, որոնք ինքն իր ձեռքով գրած է, ոմանք ալ՝ ուրիշներու ձեռքով։ Ալիշան ունի նաեւ ուրիշ ուղղումներ, որոնք ինքն իր ձեռքով գրած է, ոմանք ալ՝ ուրիշներու ձեռքով։

Ալիշանի ուղղումներուն մեծ մասը ինքն իր ձեռքով գրած է, ոմանք ալ՝ ուրիշներու ձեռքով։ Ալիշան ունի նաեւ ուրիշ ուղղումներ, որոնք ինքն իր ձեռքով գրած է, ոմանք ալ՝ ուրիշներու ձեռքով։ Ալիշան ունի նաեւ ուրիշ ուղղումներ, որոնք ինքն իր ձեռքով գրած է, ոմանք ալ՝ ուրիշներու ձեռքով։

լով հերքում էր իշխանի խոսքերը բայց որքան զարմացաւ, որ երբ եկաւ երկաթուղու կայարանը, լմացաւ որ նրա համար վագոնը պատրաստ է և թէ փողը վճարուած է։ Այսպիսի բնդունելութիւնը չարունակուեցաւ մինչև Ֆրանսիա հասնելը։ Պուիէ-Կերտիէի և սրա ուղեկիցների համար փառաւոր ճաշ էր պատրաստած և երբ նա հաշիւը պահանջից ու կամենում էր փող վճարել, նրան յայտնեցին, որ փողը արդէն վճարած է։ Այդ հանաքները և իր վերայ ունեցած առանձին ուշադրութիւնը չատ դուր եկան Պուիէ Կերտիէին և Ֆրանսիական սահմանագլխից նա հեռագրեց իշ. Բիսմարկին չեմ եւ չնորհակալ եմ ձեզանից, իշխան, իմացած լինէք, որ ձեզանից գնալը աւելի հաճելի է, քան թէ ձեզ մօտ գալը՝՝։

ՀԻՒՍԻՍԱՑԻՆ ՀԱՒԱՏԱՐԱԿԱՆ ԳՈՐԾԱԿԱԼՈՒԹԻՒՆԻՑ

«ՆՈՐ-ԴԱՐ»-Ի ՀԵՌԱԳԻՐՆԵՐ

7 Հոկտեմբերի.

ՊԵՏԵՐԲՈՒՐԳ. «Новости“ լրագիրը հաղորդում է, որ ֆինանսական մինիստրութեան մէջ հիմնուել է մի մասնաժողով, որի դիտաւորութիւնն է ենթարկելու երկաթուղիների ձեռնարկութիւնները առևտրական մաքսի վճարման ներքոյ և կանոնաւորել հարկի տակ ընկած այն եկամուտները, որոնց տալիս է երկաթուղիների ակցիան։

Կ. ՊՕԼԻՍ. Պետութիւնների միախումբ ծանուցագրի պատասխանը Բ. Դուռը երէկ յանձնեց դեսպաններին։ Բ. Դուռը շնորհակալութիւն է անում պետութիւններին նրանց դէպի Թիւրքիան ունեցած բարեկամական յարաբերութիւնների համար, և խնդրում է նրանց օգնել մի կերպ վերջացնելու Բուլղարական հարցը ի նկատի ունենալով մանաւանդ Յունաստանի և Սերբիայի գործողութիւնները։

ՍՕՖԻԱ. Բուլղարական կառավարութիւնը ծանուցագրով յայտնել է դեսպաններին, որ նա հնազանդվում է Կ. Պօլսում գտնուած մեծ պետութիւնների դեսպանների տուած խորհուրդներին։

ՆԻՇ. Բուլղարական իշխանը յատուկ յանձնարարութեամբ ուղարկեց Բրէկովին Սերբիայի թագաւորի մօտ, բայց վերջինս հրաժարուեցաւ բանակցութիւնից, կարծելով, թէ իշխանը առաջարկում է Սերբիային միատեղ գործելու Թիւրքիայի դէմ, որին և Սերբիան իրաւունք չէ համարում համաձայնուելու։

ՓԱՐԻԶ. Նոր պալատի կազմակերպութեան մէջ կ՚ընդունուին 200 պահպանողականներ և 384 արմատականներ։

8 Հոկտեմբերի

ՊԵՏԵՐԲՈՒՐԳ. Ծովային հաստատութեանց մէջ բարեփոխումները կը սկսեն նոյեմբերի 18-ին. նախ կը կազմուի գլխաւոր կառավարչութիւն, նաւաշինութեան, որի, գլխաւոր կը նշանակուի ի լրոյ, Կոնտր ադմիրալ Կօպիտովը։

ՓԱՐԻԶ. Ընտրութեանց վերաքաէարկութիւնները, եղաւ յօգուտ հասարակապետականների։ Դէպարտամենտներում, ընտրուած են 208 հասարակապետականներ և 26 պահպանողականներ, իսկ Փարիզում ընտրուեցան բացառապէս հասարակապետականներ։

ԱԹԻՆՔ. Պիրէում եկաւ ռուսաց նաւախումբը։

ՆԻՇ. Սերբիայի կառավարութիւնը, աքսորեց բոլոր լրագրապետները։

Խմբագիր-Հրատարակիչ՝
ՍՊԱՆԴԱՐ ՍՊԱՆԴԱՐԵԱՆ։

ՅԱՅՏԱՐԱՐՈՒԹԻՒՆՆԵՐ

ՅԵՐԵԿՈՒԱՅ ԵՒ ԳԻՇԵՐՕԹԻԿ ՈՒՍՈՒՄՆԱՐԱՆ

Աշակերտներ պատրաստելու բոլոր ուսումնարանների I դասատան համար։ Գինը չափաւոր է։ Կուկի, Անդրէևսկայա փողոց № 13.

5—4

ՊՇՈՏՆԵԱՆ ՍՆՆԴԱՐԱՐ ՇՈԿՈԼԱԴ
Ֆարմացիայի մագիստրոս
Ա. Լ Է Մ Ա Ն Ի
Բժշկական դեպարտամենտի Թոյլատրութեամբ
Աբոտքին գործոց մինիստրութեան, Գերխաւոր պահեստը ՇՏՈՒՄԱՆ և ԼԵՄԱՆ գործակատառանոցում. Մոսկվայում Կիեվեան Գոցծ է ածվում առանձին կատարելի գիմ

Пріятнаго вкуса, полезенъ дѣтямъ и взрослымъ, ОСОБЕННО МАЛОКРОВНЫМЪ, какъ увеличивающій питаніе.
Продается во всѣхъ кондитерскихъ, гастрономическихъ, аптекарскихъ магаз. и аптекахъ.
Цѣна коп. въ 20 плит. 1 р. 20 к. 1/2 коп. 70 к.
Перес. коп. 40 к., 2 коп. 60 к. и т. д.

Աճուրդելի է, օգտակար է երեխանց և հասակաւորներէն համար, մանաւանդ աբեներականներին, երբեմն անուշդը ախտնող նրեի ծնողականների համար և մարդ հիւանդութիւնների դէմ։
Վաճառվում է բոլոր քաղցրավաճառանոցներում, գաստրոնոմիական, դեղավաճառանոցում։ Մոսկվայում կիեվեան Գոցծ է ածվում առանձին կատարելի գիմ

(Ц.) 50—36

КОФЕ МОККО

Ս. ՍԻՈՒ և ԸՆԿ.

(Ц. 2392.) 48—36

Լոյս տեսան Ֆ. Շմիդթի
ԲԷՆԻԱՄԻՆ ՖՐԱՆԿԼԻՆ
Երկրորդ տիպ.։
(Գինն է 40 կոպ.)

—

ԳԷՈՐԳ ՎԱՇԻՆԳՏՕՆ
Երկրորդ տիպ.
(Գինն է 60 կոպ.)
Թարգ. վիրտ. Փ. Վարդանեան.

Վաճառվում են կենդրոնական և Կովկասեան գրավաճառանոցներում։

ԴԵՐՁԱԿ ԳԵՐՄԱՆ

Իշխան Իվան Մուխրանսկու տանը, Գոլովինսկիյ պրոսպեկտի վերայ, Կլասիկական գիմնազիոնի կողմից.

Ստանալով ամեռուայ սեզոնի համար ԱՆԳԼԻԱԿԱՆ և ՖՐԱՆՍԻԱԿԱՆ գործարանների ապրանքները, ընդունում եմ պատուէրները քաղաքացիական և զինուորական հագուստների. նոյնպէս ընդունում եմ պատուէրներ գիմնազիաների և բոլոր ուսումնարանների աշակերտների ամեռուայ համազգեստները կարելու—ԷԺԱՆ ԳՆԵՐՈՎ։

10—9

INJECTION AU MATICO
Le GRIMAULT & C-ie, Pharmaciens a PARIS
Permis en Russie
Փարիզի Ռեիմս և ընկերք
դեղավաճառաց
ՄԱԹԻԿՕԻ ԷՆԺԵՔՍԻՕՆԸ
Ուրեւսաստանում ընդունուած.

Այս դեղը որ Փէրուի Մատիկօ կոչուած գուտ բոյսէն բաղադրեալ է, ծախվում է Փարիզ, Վիվիէն փողոց, № 8 և գլխաւոր դեղավաճառոց մօտ. Т

(ամ. 3) 9—9

Երկու օրիորդ, որք ատրաել են ուսման ընթացքը Թիֆլիսու օրիորդաց Գիմնազիայում, կամին ընդունել իրանց մօտ աշակերտք և աշակերտուհիք պատրաստելու-մտանել զանազան ուսումնարաններում և պատրաստ են գնալ տներում պատրաստելու բոլոր առարկաներով։

Հասցէն, Գանովսկի փողոց Շահնազարեանի տուն, № 15.

3—3

Անդրկովկասեան երկաթուղին։
ԳՆԱՑՔՆԵՐԻ ԵՐԹԵՒԿՈՒԹԻՒՆ „ԹԻՖԼԻՍ“ ԿԱՅԱՐԱՆՈՒՄ։

Բաժում պատա. գնում է ժ. 8—35 րոպ. առ.
Բաժումից „ գալիս է „ 10—25 „ գէշ
Բաքու . . . գնում է „ 10—55 „ գէշ
Բաքուից „ „ „ „ գալիս է „ 8—„ „ ցերը

ԹԻՖԼԻՍԻ ԵՒ ՍՈՒՐԱՄԻ ՄԷՋ.

Թիֆլիսից ապր.—ձմեռ. գնաց. գնդում է . . . . . ժ. 3—15 „
Մուրամից գալիս է . . „ 8—4 „ առ

Վլադիկավկազեան պօստային
ԳՆԱՑՔՆԵՐԻ ԵՐԹԵՒԿՈՒԹԻՒՆ. „ԹԻՖԼԻՍ“ ԿԱՅԱՐԱՆՈՒՄ.

Կառքեր, որոնք Վանապարհին դեչերելու կայարաններ ունին։
Թիֆլիսից գնում են գալիս առաւօտեան. 8 ժամին. Վլադիկաւկաս գալիս են երեկոեան 5 ժ.—11 րոպ. և 6 ժ.—43 րոպ. մէջ
Վլադիկաւկասից գնում են գնում առաւօտեան 9 ժամին։ Թիֆլիս գալիս են երեկոյեան ժամի 4 և 44 րոպ. և ժ. 5—25 րոպ

ՊԱՀԵՍՏ
ԿԱՐԵՄԵՔԵՆԱՆԵՐԻ
ԳՈՐԾԱՏՈՒՆ
Նոր պատենտի տէր
կատարելագործուած
ԿԱՏԱՐԵԱԼ ԱՊԱՀՈՎԱՑՈՒՄՆ
Ծախվում է ԺԱՄԱՆԱԿ ՏԱԼՈՎ.
Մեկ գործակալ՝ Է. Ֆ. Աւերքման. Թիֆլիս, Լեւանեան հր. պատ. տ. Տէր-Աստուածատրեանի։

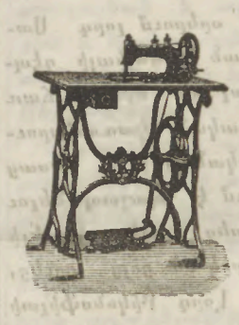

ՓՐԻՍՏԵՐ

100—13

ՄԱՆՈՒՖԱԿՏՈՒՐԱՅԻՆ ԸՆԿԵՐՈՒԹԻՒՆ

Զ Ի Ն Գ Ե Ր Ի

Նիւ-Եօրկում

ԳՈՐԾԱՐԱՆԻ ՄԻԱԿ ՊԱՀԵՍՏԸ ԹԻՖԼԻՍՈՒՄ ԴՏՆՎՈՒՄ Է ԳՕԼՕՎԻՆՍԿԻ ՊՐՕՍՊԵԿՏՈՒՄ ՄԻՐԻՄԱՆՈՎԻ ՏԱՆԸ

ԿԱՐԵՄԵՔԵՆԱՆԵՐԻ ԱՄԵՆԱԸՆԴԱՐՁԱԿ ԳՈՐԾԱՐԱՆԸ ԱՁԽԱՐՀԻՍ ՎԵՐԱՅ

Որը արժանացել է Ամստերդամի համաշխարհական հանդիսին 1883-ին

Միակ ամենաբարձր պարգևը պատուաւոր դիպլոմ

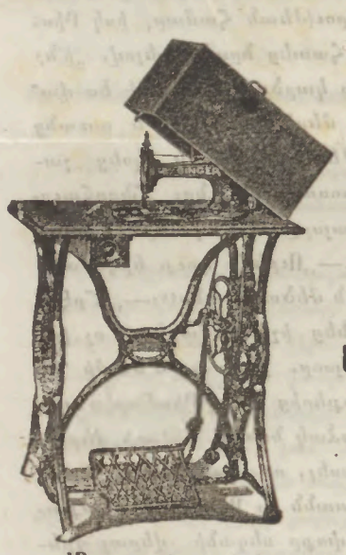

Մօտ օրերում ստացալ մեծ քանակութեամբ և աւելի կատարելագործուած զանազան տեսակ արհեստաւորների և ընտանեկան կարեմեքենաներ իրենց օգնական նոր գործիքներով և նոր ոտներով, որոնք առանց աղմուկի թեթևութեամբ բանում են, այնպէս որ ամենաթոյլ մարդիկ և ծերունիներն անգամ, առանց ոյժ գործ գնելու կարող են գործածել։ Այս մեքենաներից 1883 թ. ԾԱԽՈՒԵՑԱԻ մօտ 700,000 հատ, այնպէս որ անցեալ տարում աւելի շատ ծախուեցաւ քան թէ 1882 թուականում։ Սա ամենալաւ ապացոյցն է թէ ինչ լաւ յատկութիւն ունին ԶԻՆԳԵՐԻ ԻՍԿԱԿԱՆ ՄԵՔԵՆԱՆԵՐԸ։

Նախազգուշութիւն. Զինգերի իսկական կարեմեքենաները մեծ համբաւ ունին, որովհետև իրենց գեղեցիկ յատկութիւններով և յամրութեամբը զմայլեցնում են ամենքին և հէնց այդ է պատճառը, որ ուրիշ գործարանատէրերը կեղծում են և Զինգերի իսկական մեքենայի անունով ծախում։ Այդ պատճառով անհրաժեշտ է դարձնել ձեր ուշադրութիւնը նրա վերայ, որ Զինգերի իսկական կարեմեքենաներից իւրաքանչիւրը կրելով անգլիական լեզուով «Մանուֆակտուրական Ընկերութեան Զինգերի» ֆիրման մեքենայի կոթի և մամուլի վերայ դրոշմուած են վերը դրած գործարանական մարկաները։ Զինգերի իսկական և օգտաւէտ կարեմեքենաները որ իւրաքանչիւր մարդ կարողանայ հեշտութեամբ ձեռք բերել, գնողները կարող են եթէ կամենում են դրամը հետզհետէ վճարել, այն է՝ շաբաթը 1 ր. 50 կ. կամ ժամանակամիջոց ստանալ դրամը վճարելու համար, առանց իսկական գինը բարձրացնելու։ Հին մեքենան մաղազինում կարելի է փոխել։ Մեքենաները ունին նոյնպէս իրենց պատկանելի գործիքները, ինչպէս են. ասեղները, թել, մետաքս, մեքենայ և այլն և այլն։

ԹԻՖԼԻՍ, Գ. ՆԷՅԴԼԻՆԳԵՐ, ԳՕԼՕՎԻՆՍԿԻ ՊՐՕՍՊԵԿՏ, ՏՈՒՆ ՄԻՐԻՄԱՆՈՎԻ

Բաժանումներ. ՔՈՒԹԱՅԻՍՈՒՄ, Ալէքսանդրեան փողոցի վերայ, տուն Չերեկովի, բուվարի Հանդէպ։ ԲԱԹՈՒՄԻ մէջ, Միքայէլեան փողոց, տուն Միրզա-Աւագովի։ ԲԱԹՈՒՄ, Պօլիցէյսկայա փողոց, տուն Թերզի-օղլի։ Այս մեքենաների մշտական պահեստներ գտնվում են նաև Կարս, Ելիսաւէտօպօլ, Ալէքսանդրապօլ, Շուշի, Պետրովսկ, Աստրախան և Երևան քաղաքներում։

60—33

Дозволено цензурою. Тифлисъ, 8-го Октября 1885 г. Տպարան Ա. Ա. Միխելսոնի տ. № 12. Типографія А. А. Михельсона, Гол. пр. д. № 12.